

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

HAYAT BİLGİSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
(İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar)

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü**

**HAYAT BİLGİSİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
(İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar)**

Bu materyal Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programlarının güncellenmesi çalışmaları kapsamında kamuoyunun görüş, öneri ve eleştirilerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Başka bir amaçla kullanılamaz. Öğretim programlarının nihai hali değildir.

İÇİNDEKİLER

ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ	3
ÖĞRETİM PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI	3
ÖĞRETİM PROGRAMINDA TEMEL BECERİLER	4
ÖĞRETİM PROGRAMINDA DEĞERLER EĞİTİMİ	5
ÖĞRETİM PROGRAMINDA REHBERLİK	5
ÖĞRETİM PROGRAMINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	6
ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	6
ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	8
1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	9
2. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	14
3. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	19

ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ

Zamana ve toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenen eğitim öğretim faaliyetleri son yıllarda hızlı bir değişim içerisine girmiş ve yapılan reformlarla birlikte yeni anlamlar kazanmıştır. Günümüzde bireylerden bilgiyi anlamlandırarak eldeki bilgilerden yeni bilgiler üretmeleri, kendisine sunulan bilgiyi olduğu gibi kabul edip yönlendirilmeyi ve biçimlendirilmeyi bekleyen bireyler değil, bilgiyi yorumlayarak yeni bilgilere ulaşma sürecine etkin olarak katılan bireyler olmaları istenmektedir. Çünkü hızla çoğalan bilgi karşısında her şeyi bilmek yerine hangi bilgiyi nerede ve nasıl kullanacağını bilen bireylere ihtiyaç vardır. Bu bağlamda bireylerin yetiştirilmesinde öğretim programları ve öğretim programlarının temel felsefesi ayrı bir önem taşımaktadır. Buna göre öğrencinin bilgiyi etkin olarak yapılandırması; öğretimin bir aktarım süreci değil, bilgiyi anlamlandırmada rehberlik etme süreci olması; öğretmenin öğrenciyi bilgiye yönlendiren bir kişi rolünü üstlenmesi gerekliliği göz önünde bulundurulmalıdır.

Öğrenmenin birbirinden bağımsız olmadığını, önceki bilgilerin ve yaşantıların yeni öğrenmeler için temel olduğunu ve öğrenmede bağlamın etkili olduğunu bilmek gerekir. Herhangi bir bağlamla ilişkisi olmayan kural ve ilkeler hazırlanmış olduğu yetersiz olan öğrenciler için çok az anlam ifade eder. Bilgi, her birey tarafından öznel bir şekilde hem kişisel hem de sosyal olarak yapılandırılır; öğrenme zihinsel bir işlem süreci gerektirdiği gibi sosyal bir etkileşimi de gerektirir. Dolayısıyla bilginin zihinsel yapılanma sürecinde bireyin içinde bulunduğu kültüre ait değerlerin, toplumsal yapının ve inançların da etkisi mevcuttur. Bilgiyi yapılandırma öğrenileni açıklama, ifade etme ya da göstermeyi gerektirir. Öğrenme sürecinde etkin olmak bilgiyi yapılandırmak için gereklidir, ancak yeterli değildir. Bilgiyi yapılandırma sürecini etkin kılmak için yaşantıya dönüştürmek esastır.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı yaparak yaşayarak öğrenmeyi merkeze alan, öğrencilerin temel yaşam becerilerini kazanmalarını esas alan bir anlayışla hazırlanmıştır. Programda öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirerek keşfeden, soran, sorgulayan, üreten ve sorun çözebilen bireyler haline gelmeleri amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin içinde yaşadığı mekâna ve topluma uyumlarını sağlayabilmeleri ve kültürel aktarımı gerçekleştirebilmeleri amacıyla toplumsal değerlerin kazandırılmasına da önem verilmiştir. Programda dersler arası ilişkilendirme yapılarak içerik Türkçe, Fen Bilimleri, Matematik ile Oyun ve Fizikî Etkinlikler derslerinin ilgili kazanımlarıyla eşleştirilmiştir. Program, okul içi ve okul dışı öğrenme faaliyetlerini önemsemiş, öğrenci merkezli öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin yanısıra sürece dayalı ölçme değerlendirme araç ve yöntemlerinin kullanılmasına fırsat verici tarzda yapılandırılmıştır.

ÖĞRETİM PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ile Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Programın asıl amacı; temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmektir.

İlkokul çağındaki öğrencilere birey, toplum ve doğa ekseninde temel bilgi, beceri ve değerler kazandırmayı hedefleyen Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı çerçevesinde öğrenciler;

1. Kendini ve yaşadığı çevreyi tanıır.
2. Aile ve toplumun temel değerlerine sahip olur.
3. Millî, manevî ve insanî değerleri yaşantısal hale getirir.
4. Kişisel gelişimini sağlamak için yapması gerekenlerin farkında olur.
5. Kişisel bakım becerilerini geliştirir.
6. Sağlıklı ve güvenli yaşam sürme bilinci edinir.

7. Sosyal katılım becerisi kazanır.
8. Zamanı ve mekânı algılama becerisi edinir.
9. Kaynakları verimli kullanma becerisi geliştirir.
10. Öğrenmeyi öğrenme becerisi kazanır.
11. Temel düzeyde bilimsel süreç becerilerini kazanır.
12. Ülkesini sever, tarihî ve kültürel değerlerini yaşatmaya istekli olur.
13. Doğaya ve çevreye karşı duyarlı olur.
14. Bilgi ve iletişim teknolojilerini amacına uygun olarak kullanır.

Burada ifade edilen genel amaçların her birinin kazanımlarda karşılığı yer almaktadır. Öğrenme etkinliklerinin planlanmasında ve öğretim materyallerinin hazırlanmasında, genel amaçlarla kazanımlar bir bütünlük içinde değerlendirilmelidir.

ÖĞRETİM PROGRAMINDA TEMEL BECERİLER

Beceri, görevleri yerine getirmek ve sorunları çözmek için bilgiyi kullanma ve uygulama yeteneği olarak kabul edilebilir. Becerin sınırlarından söz edilemeyeceği gibi değişen bilgi ve koşullara göre becerinin düzeyinin de farklılaşabileceği bilinmelidir. Bireyler hayat boyu çeşitli becerileri aşama aşama geliştirirler.

Beceriye geliştirebilmek için bilmek, harekete geçmek ve uygulamak önemlidir. Bilmek, bir iş ya da görevle ilgili bilgilere sahip olmak; harekete geçmek, uygulama öncesinde iş ya da görevle ilgili bilişsel, duygusal ve fiziksel kaynaklara ulaşmak; uygulamak ise bu kaynakları kullanarak görevi yerine getirmek şeklinde düşünülebilir. Beceri ne bilgi, ne davranış ne de uygulama bilgisidir; bunlar sadece becerinin oluşum sürecini oluşturan kaynaklardır.

Beceri öğretimi bilgi öğretiminden farklıdır. Beceri; eğitim yoluyla basit bir şekilde aktarılamaz, kitap veya çeşitli kuramlara dayalı bilgilerle ve yönlendirmelerle de geliştirilemez. Bu nedenle, beceri öğretiminde amaç öğrenciye çeşitli bilgiler aktarmak değil, tam tersine öğrenenin bir işi yapma gücüne ulaşmasını sağlamaktır. Beceri öğretiminde öncelikle becerinin amacı ve beceri hakkında bilgiler verilmeli, sonrasında etkinlikler aracılığıyla becerinin kazandırılmasında kullanılacak bir araç olarak strateji, yöntem ve teknikler öğretilmelidir. Bu süreçte öğrenciler, öğrendikleri becerileri farklı durumlarda kullanmaları için yönlendirilmeli ve cesaretlendirilmelidir.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, temel yaşam becerilerine sahip bireyler yetiştirmek amacıyla beceri temelli bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Programda beceriler, temel yaşam becerileri olarak adlandırılmıştır. Beceriler belirlenirken 2/1/2016 tarih ve 29581 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nde yer alan anahtar yetkinlikler (anadilde iletişim, yabancı dilde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yeterlilik, inisiyatif alma ve girişimcilik algısı, kültürel farkındalık ve ifade) dikkate alınmıştır. Bununla birlikte hayat bilgisi öğretimi ve beceri öğretimi üzerine yapılan çalışmalar, programdaki temel yaşam becerilerinin belirlenmesinde etkili olmuştur. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı’nda yer alan temel yaşam becerileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

1. Araştırma	13. Kendini Koruma
2. Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma	14. Kendini Tanıma
3. Değişim ve Sürekliliği Algılama	15. Kişisel Bakım
4. Dengeli Beslenme	16. Kurallara Uyma
5. Doğayı Koruma	17. Mekânı Algılama
6. Girişimcilik	18. Millî ve Kültürel Değerleri Tanıma
7. Gözlem	19. Öz Yönetim
8. İletişim	20. Sağlığını Koruma
9. İş Birliği	21. Sorun Çözme
10. Karar Verme	22. Sosyal Katılım
11. Kariyer Bilinci Geliştirme	23. Zaman Yönetimi
12. Kaynakların Kullanımı	

Tablo 1: Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Becerileri

ÖĞRETİM PROGRAMINDA DEĞERLER EĞİTİMİ

Okullardaki değer eğitiminin temel amaçlarından biri öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini sağlamaktır. Çünkü değerler, insanın tutum ve davranışlarını biçimlendirmede önemli bir role sahiptir. Millî eğitimin nihai hedefi de öğrencileri sağlıklı, mutlu bir şekilde hayata hazırlamak, iyi insan ve iyi vatandaş olmalarını sağlayacak bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıklarla donatmaktır. Bu bağlamda değerler sisteminin eğitim süreci içerisinde kazandırılması ve yeni nesillere aktarılması kültür devamlılığı açısından da son derece önemlidir.

Günümüz demokratik toplumlarında, akademik başarı kadar, insan ilişkilerini düzenleyen pek çok değer bulunmaktadır. Millî, manevi ve evrensel değerleri tanıyan, benimseyen ve bunları içselleştirerek davranışa dönüştüren bireyler yetiştirmede öğretim programlarının katkısı göz ardı edilemez. Programlarda gizli ve açık bir şekilde yer alan millî, manevi, ahlaki ve evrensel değerler, öğrencilere hissettirilerek örtük bir şekilde kazandırılmaya çalışılmalıdır. Bu bağlamda öğretmen becerisi ön plana çıkmaktadır. Değerleri kazandırma sürecinde rehber olan öğretmen, öğretim programında yer verilen bilgi ve becerileri kazandırmanın yanı sıra neyin iyi ve doğru olduğunu model olarak ve etkinlikler yoluyla vermelidir. Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

1. Adalet	14. Kültürel Mirasa Duyarlılık
2. Aile birliğine önem verme	15. Merhamet
3. Bağımsızlık	16. Misafirperverlik
4. Bilimsellik	17. Özgüven
5. Çalışkanlık	18. Paylaşma
6. Dayanışma	19. Sabır
7. Doğal Çevreye Duyarlılık	20. Saygı
8. Doğruluk	21. Sevgi
9. Dostluk	22. Sorumluluk
10. Dürüstlük	23. Vatanseverlik
11. Estetik	24. Vefalı olma
12. Güven	25. Vicdanlı olma
13. Hoşgörü	26. Yardımseverlik

Tablo 2: Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Değerleri

ÖĞRETİM PROGRAMINDA REHBERLİK

Öğretim programlarında ele alınacak rehberlik çalışmalarının içeriği okulun özelliklerine, öğrencilerin gelişim dönemlerine ve ihtiyaçlarına göre farklılık göstermektedir. Çünkü programlardaki rehberlik çalışmalarının içeriği bu dönemdeki çocukların gelişim özelliklerine uygun, akademik başarılarını destekleyici ve eğitim amaçlarıyla uyumlu biçimde hazırlanmalıdır.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda öğrencinin kendini tanıması, ilgi, yetenek ve özelliklerini keşfetmesi, geliştirmesi amaçlanır. Programda, kişisel ve sosyal rehberlik alanında özellikle benlik saygısı, özyönetim, özdenetim, sorun çözme ve karar verme gibi kişiliğin çeşitli yönlerini etkileyecek alanlarda bireysel gelişimi sağlamaya yönelik çalışmalar önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerde sosyal ilgi ve ait olma duygusunu geliştirme, başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı olma, iletişim kurma, işbirliği yapma gibi sosyalleşme sürecini kolaylaştırmaya önem verilmektedir. Programda eğitsel rehberlikle ilişkilendirme yapılmış, okula ilgi, zamanı iyi kullanma, planlı çalışma, eğitime değer verme gibi temel tutum ve becerilerin kazandırılması amacıyla uygun fırsatlar ve öğrenme yaşantıları kazandırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin iş ve meslek yaşamına ilişkin olumlu değer ve tutumlar geliştirmesi, meslekleri tanıması, mesleki alternatifleri incelemesi, eğitsel ve mesleki kararlar arasındaki ilişkileri kurması gibi amaçların gerçekleşmesini içeren mesleki rehberlik çalışmaları programda yer almaktadır.

ÖĞRETİM PROGRAMINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Öğretim programlarındaki bilgi, beceri ve değerlerin istenilen düzeyde kazandırılması temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin aktif olduğu öğretim yaklaşımlarının uygulanması, öğrenme ortamlarının ve materyallerin amaca uygun seçilmesi, becerilerin ve kazanımların süreç içerisinde izlenmesi ve öğrencilerin gelişimlerinin kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğrenme ve öğretme süreciyle ölçme ve değerlendirme uygulamalarının eş güdümlü ve birbirini destekler nitelikte olması gerekir.

Eğitim öğretim sürecinde ölçme ve değerlendirme faaliyetleri; tanıma, izleme ve sonuç odaklı olmak üzere üç farklı şekilde yapılabilmektedir. Tanıma amaçlı değerlendirme; öğretim programlarında vurgulanan öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri, kazanımlar ve değerler açısından ön öğrenmelere ilişkin düzeylerinin belirlenmesidir. İzleme amaçlı değerlendirme, asıl amacı öğrencilere not vermek olmayan, dönemin başından sonuna kadar öğretimi geliştirmek, öğrencilerin öğrenme eksikliklerini belirlemek, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmak amacıyla süreç odaklı olarak yapılan değerlendirmedir. Sonuç odaklı değerlendirmede ise öğrenme öğretme süreci sonunda, öğrenmenin ne düzeyde gerçekleştiği tespit edilmekte ve öğrencilerin başarı düzeyleri belirlenmektedir.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı öğrencilere temel yaşam becerilerini kazandırmayı esas alan bir program anlayışına sahip olduğu için bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli bir eğitim öğretim anlayışını benimsemekte, ölçme ve değerlendirmede de tanıma, süreç ve sonuç odaklı yaklaşımların birlikte kullanılmasını öngören çoklu değerlendirmeyi esas almaktadır.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı temel yaşam becerilerinin öğrenciler tarafından ne kadar kazanıldığıнын belirlenmesinde geleneksel ve tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının kullanılmasını istemektedir. Sonuç ve ürün odaklı geleneksel yaklaşımlar kapsamında yazılı yoklamalar, kısa cevaplı testler, çoktan seçmeli testler, doğru yanlış testleri ve sözlü sınavlar gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılabilir. Geleneksel yaklaşımlara göre daha öğrenci merkezli ve gerçekçi (otantik) olan tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları kapsamında ise gözlem, görüşme, tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid, **öz ve akran değerlendirme**, öğrenci ürün dosyası, dereceli puanlama anahtarı, çalışma yaprakları, zihin ve kavram haritaları gibi yöntem ve teknikler kullanılabilir.

Temel yaşam becerilerinin kazandırılmasında öncelikle öğrencilerin okul öncesi eğitim alıp almadıkları da dikkate alınarak hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Ölçme ve değerlendirme sürecinde öğretmen, kazanımların gerçekleşme düzeyini ve öğrencilerin gelişimini süreç içerisinde izlemeli, öğrenme eksikliklerini ve güçlüklerini belirleyerek eksiklikleri gidermek veya öğrenmeyi geliştirmek amacıyla düzenlemeler yapmalıdır. Öğretmen, öğrenciler üzerinde bir ölçme ve değerlendirme baskısı oluşmaması amacıyla etkinliklerin ve gözlemlerin kullanılmasına öncelik vermelidir. Öğrencilerin bilgi, beceri, tutum ve değerleri ne düzeyde kazandıklarının belirlenmesi için; sınıf içinde yapılacak çeşitli etkinliklerde gösterdiği performans gözlemlenerek değerlendirilmelidir.

ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

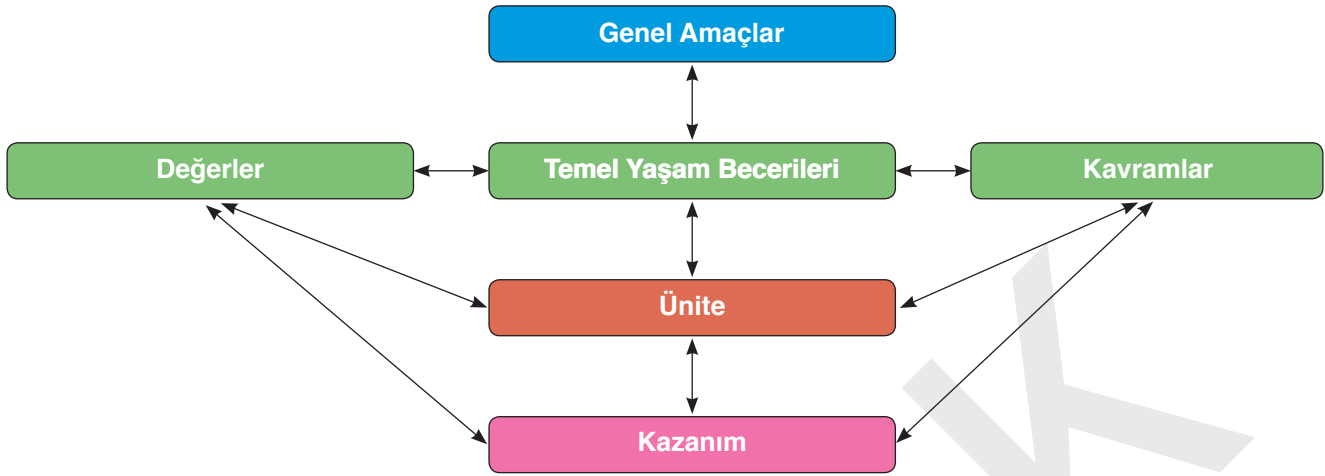
Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı uygulanırken öğretmenlerin şunlara dikkat etmeleri gerekmektedir:

1. Dersin işlenişinde okul içi ve okul dışı uygulamalar yapmaya özen gösterilmelidir. Özellikle ilgili kazanımlarda sözlü tarih, yerel tarih, müze gezileri, doğa eğitimi, resmi kurum ve kuruluşlarla özel kurum ve kuruluşlar gibi okul dışı uygulamalar önemsenmeli ve bu doğrultuda önceden planlanan öğrenci merkezli etkinlikler gerçekleştirilmelidir.
2. Okul içi ve okul dışı uygulamalarda; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.

3. Sınıfta ders işlenirken öğrencilerin önceki yaşantılarından hareket edilerek konular arasında bağlantı kurulmalıdır. Öğrencilerin arkadaşları ve diğer öğretmenleri ile etkileşimine fırsat verilmelidir.
4. Sınıf ortamında kazanımlara uygun öğretim yapılmalı, sonuç odaklı ölçme değerlendirme yöntemlerini kullanmanın yanı sıra süreç odaklı ölçme değerlendirme yöntemlerinin kullanılmasına önem vermelidir.
5. Kazanımlar doğrultusunda yapılacak etkinliklerle okul ve yaşam arasında bağlantı kurulmasına özen gösterilmelidir.
6. Öğrencilerin çevrelerinde bulunan canlı ve cansız varlıkları öğretim materyali olarak kullanmalarına imkân tanınmalıdır.
7. Özellikle araştırma içerikli kazanımlara yönelik öğrencilere verilen görevlerde, öğrencilerin araştırma sonuçlarını afiş, poster, pano, broşür, gazete, tablo, grafik vb. materyaller ile sunu yapma gibi etkinliklerle desteklemeye özen gösterilmelidir. Ayrıca imkânlar ölçüsünde öğrencilerin sunularını bilgi ve iletişim teknolojileri destekli olarak yapmalarına olanak sağlanmalıdır.
8. Doğa içerikli kazanımlarda basit düzeyde deneysel etkinlikler yaptırabilir.
9. Öğretim programında yer alan bazı kazanımlar, belirli gün ve haftalara denk gelen zaman dilimlerinde işlenmelidir. Örneğin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na denk gelen gün ve haftada, Hayat Bilgisi Dersi 1. Sınıf Öğretim Programı "Ülkemizde Hayat" ünitesi 1.5.5. kazanımı (Millî bayram kutlamalarına katılmaya istekli olur.) ile ilgili konular işlenebilir.
10. Üçüncü sınıfa kadar millî bayramlar vb. konular işlenirken öğrenciler henüz 1000'den büyük sayıları okumayı ve yazmayı öğrenmedikleri için ders kitabında tarihler rakam veya yazı ile verilmemelidir. Dersin işlenişinde öğretmen, bu tarihleri sözel olarak belirtebilir.
11. Program, uygulanırken özel gereksinimi olan öğrenciler için gereken esneklik gösterilmeli, öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkinlikler hazırlanmalı ve planlamalar yapılmalıdır.
12. Program uygulanırken değerleri öğrencilerin kazanmasına özen gösterilmeli, tüm kazanımlar ilgili değerlerle eşleştirilmeli ve örtük program anlayışından hareketle dersler işlenmelidir.
13. Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak, kazanımlar için gerekli temel yaşam becerilerinin geliştirilmesine önem verilmeli ve etkinlikler bu anlayışla hazırlanmalıdır.
14. Hayat Bilgisi Dersinin, zevkli ve eğlenceli bir şekilde işlenerek kazanımlara ulaşılabilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın içeriği, genel amaçlar, temel yaşam becerileri, değerler ve kavramlar ile ünite ve kazanım bağlamında yapılandırılmıştır.

Şema 1: Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın Organizasyon Yapısı

Ünite temelli yaklaşım esas alınarak programda her üç sınıf düzeyi için aynı isimle 'Okulumuzda Hayat', 'Evimizde Hayat', 'Sağlıklı Hayat', 'Güvenli Hayat', 'Ülkemizde Hayat' ile 'Doğada Hayat' şeklinde altı ünite belirlenmiştir. Kazanımlar; sınıf düzeyi, ünite numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlarla ilgili sınırlamalar ve açıklamalar kazanımı izleyen satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

Ünite içerisinde verilen kazanımlar numaralandırma sistemiyle şu şekilde ifade edilmiştir:

Bununla birlikte kazanımların kapsamlarının belirlenerek somutlaştırılması amacıyla gerek görülen yerlerde kazanım ifadelerinin altında açıklamalar da yapılmıştır. Örneğin;

1.1.6. Sınıfının okul içindeki yerini bulur.

Yönle ilgili temel kavramlardan; sağında, solunda, önünde, arkasında, altında, üstünde, yanında, karşısında vb. üzerinde durulur.

Birinci sınıfta yer alan bazı kazanımlar ikinci sınıfta, ikinci sınıfta yer alan bazı kazanımlar ise üçüncü sınıfta tekrarlanmıştır. Kazanımların tekrarlanması durumunda, içerik ve dersin işlenişinin öğrencinin gelişimi dikkate alınarak öğretmen tarafından düzenlenmesi gerekir.

1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

İlkokul 1. sınıf seviyesinde öğrencilerden; okulu ve okulun işleyişini tanıma, okul kurallarına uyma, okulda ve evde başkalarıyla iletişim kurma, kişisel bakım ve temizliğine dikkat etme, sağlığını korumak için alınması gereken önlemleri farketme, okulda, evde ve yolculukta güvenlik kurallarına uyma; ülkesinin genel özelliklerini tanıma, Atatürk'ün hayatı, millî ve dinî bayramlar, yakın çevrede bulunan bitki ve hayvanlar, mevsimler ve özellikleri ile geri dönüşüm gibi konular hakkında bilgi, beceri ve değer sahibi olmaları beklenmektedir.

Sınıf	Ünite No	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati (Öngörülen Süre)	Ders Saati Yüzdesi
1	1	Okulumuzda Hayat	15	40	28
	2	Evimizde Hayat	7	20	14
	3	Sağlıklı Hayat	7	23	16
	4	Güvenli Hayat	7	20	14
	5	Ülkemizde Hayat	6	18	12
	6	Doğada Hayat	8	23	16
Toplam			50	144	100

Tablo3: 1. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri (Öngörülen Süre) ve Yüzdeleri

1.1. Okulumuzda Hayat

HB.1.1.1. Sınıf içi tanışma etkinliğine katılır.

Kendini tanıtarak, öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla tanışır.

HB.1.1.2. Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.

Öğrencilerin fiziksel özellikleri üzerinde durularak özel gereksinimli bireylerin farkına varma, onların kullandığı cihaz ve protezlere dikkat etme gibi unsurlar da vurgulanır. Fiziksel farklılıklardan kaynaklanan isim ve lakap kullanımının önlenmesine ilişkin gerekli vurgular yapılır.

HB.1.1.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyar.

Servis araçlarında uyulması gereken temel kurallar, yaya geçidi, kaldırım ve yolların kullanımı ile tanıdığı ve tanımadığı kişilerle iletişimde nelere dikkat etmesi gerektiği konuları üzerinde durulur.

HB.1.1.4. Bayrak töreninde nasıl davranması gerektiğini kavrar.

Türk Bayrağı'na ve İstiklâl Marşı'na saygı gösterme üzerinde durulur.

HB.1.1.5. Sınıf içerisinde bulunan ders araç ve gereçleri ile şeref köşesini tanır.

HB.1.1.6. Sınıfının okul içindeki yerini bulur.

Yönle ilgili ; sağında, solunda, önünde, arkasında, altında, üstünde, yanında, karşısında temel kavramları üzerinde durulur.

HB.1.1.7. Sınıf içi kuralları belirleme sürecine katılır.

Sınıf eşyalarını özenli kullanma, sınıfını temiz tutma, iletişimde zamanlamaya dikkat etme ile (dinleme, söz alarak konuşma, yerinde konuşma vb.) arkadaşlarına ve arkadaşlarının eşyalarına zarar vermeme gibi kuralların gerekliliğinden hareketle konu açıklanır. Sınıf içi kuralların öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla belirlenmesine özen gösterilir.

HB.1.1.8. Okulunun bölümlerini tanır.

Öğrencilere okulun bölümleri gezdirilerek idari kısım, öğretmenler odası, rehberlik servisi, kantin, kütüphane, spor salonu, lavabo ve okulda bulunan diğer birimler tanıtılır.

HB.1.1.9. Okul çalışanlarını tanır.

Okul müdürü, müdür yardımcıları, öğretmenler ve diğer hizmetlerde çalışan kişileri tanıtmaya üzerinde durulur.

HB.1.1.10. İhtiyaç duyduğu durumlarda okul çalışanlarından yardım alır.

Öğretmen, nöbetçi öğretmen, hizmetli ve idari personelden hangi durumlarda izin ve yardım isteyeceği üzerinde durulur.

HB.1.1.11. Okul kurallarına uyar.

Merdiven iniş çıkış kurallarına uyma, pencereden aşağıya sarkmama, kablo ve prizlere dokunmama, okul eşyalarını özenli kullanma, sınıf, koridor, okul bahçesi, tuvaletler ve yemekhaneyi temiz tutma, çöp kovasını kullanma ve kantinde sıraya girme gibi konular üzerinde durulur.

HB.1.1.12. Okulda iletişim kurarken nezaket ifadelerini kullanır.

Öğretmen, arkadaşları ve okul çalışanları ile ilişkilerinde "teşekkür ederim, merhaba, günaydın, Allahaismarladık, lütfen, özür dilerim, rica ederim" gibi nezaket ifadelerinin kullanılmasının gerekliliği üzerinde durulur. Hoşuna gitmeyecek bir durumda rencide edici bir dil kullanılmaması gerektiği vurgulanır.

HB.1.1.13. Okul içi etkinliklerde görev almaya istekli olur.

Belirli gün ve haftalara katılma, kulüp faaliyetlerinde bulunma, okul meclisi çalışmalarına katılma vb. konular üzerinde durulur.

HB.1.1.14. Okulla ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştirir.

Okulun bireysel yaşamına sağlayacağı katkılar (yeni arkadaşlar edinme, oyun oynama, eğlenme, bilgi edinme vb.) üzerinde durulur. Okul korkusu olabilecek öğrencilere karşı duyarlı olunur.

HB.1.1.15. Kullanacağı ders araç ve gereçlerini seçer.

Kullanacağı ders araç ve gereçlerinin doğru ve güvenli taşınması gerektiği üzerinde de durulur.

1.2. Evimizde Hayat**HB.1.2.1. Aile bireylerini tanıtır.**

Aile kavramı açıklanarak anne-baba, kardeş, dede ve nine gibi kişilerin isimleri ve belirgin özellikleri üzerinde durulur. Boşanma, evden ayrılma ve ölüm gibi nedenlerle ebeveynlerin birbirinden ayrıldığı ailelerin çocuklarının bulunduğu sınıflarda kazanım işlenirken daha özenli davranılmalıdır.

HB.1.2.2. Aile hayatının önemini kavrar.

Aileyi bir arada tutan değerlerle (sevgi, saygı, bağlılık, hoşgörü, merhamet, vefa vb.) aile içi işbirliği ve dayanışmanın aile düzenine katkıları üzerinde durulur.

HB.1.2.3. Evinin yerini tarif eder.

Evinin yanında, karşısında, önünde, arkasında, sağında ve solunda neler olduğu ele alınır. Öğrencinin ev adresi ve velisinin telefon numarasını yazılı olarak yanında bulundurması ve bu bilgileri kimlerle paylaşmasının güvenli olacağı vurgulanır. Öğrenme ortamında krokilerin oyunlaştırılarak kullanımı sağlanabilir.

HB.1.2.4. Evde aile bireyleri ile iletişim kurarken nezaket ifadelerini kullanır.

Evde aile bireyleriyle iletişim kurarken duyguların, düşüncelerin ve taleplerin nezaket kuralları çerçevesinde uygun ses tonu, mimik, ve kelimelerle dile getirilmesi üzerinde durulur.

HB.1.2.5. Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.

Elektrik, su ve kişisel temizlik malzemelerinin tasarruflu kullanımı üzerinde durulur.

HB.1.2.6. Gün içerisinde neler yapabileceğini planlar.

Oyun oynama, ders çalışma, dinlenme, uyuma, beslenme, ailesi ve arkadaşlarıyla birlikte nitelikli zaman geçirme ile kitle iletişim araçlarını kullanma gibi işlere ayrılan süre üzerinde durulur.

HB.1.2.7. İstek ve ihtiyaçları arasındaki farkı ayırt eder.**1.3. Sağlıklı Hayat****HB.1.3.1. Kişisel bakımını düzenli olarak yapar.**

El-yüz yıkama ve dişleri tekniğine uygun olarak fırçalama, saç tarama, günlük kıyafetlerini giyme ve özenli kullanma ile kişisel bakımda sürekliliğin sağlanması gerektiği üzerinde durulur. Kişisel bakımını yaparken kaynakların verimli kullanılması gerektiğine değinilir.

HB.1.3.2. Sağlığını korumak için alması gereken önlemleri fark eder.

Kişisel temizliğini yapma, meyve ve sebzeleri tüketmeden önce yıkama, spor yapma, bulaşıcı hastalıklardan korunma yolları, akılcı ilaç kullanımı, diş hekimine ve doktora gitmenin gerekliliği üzerinde durulur.

HB.1.3.3. Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.

Dengeli beslenme için tüketmemiz gereken temel bitkisel ve hayvansal besinler vurgulanır. Beslenmede yiyecek ayırt etmeme, kaynağı belli olmayan gıdalar ile açıkta ve/veya sokakta satılan gıdalar, gazlı içecekler vb. tüketiminin sağlığa zararları üzerinde durulur.

HB.1.3.4. Gün içerisinde öğünlere uygun ve dengeli beslenir.**HB.1.3.5. Temizlik kurallarına dikkat ederek kendisi için yiyecek hazırlar.**

Kesici alet, ocak ve fırın kullanmadan hazırlayabileceği yiyecekler üzerinde durulur.

HB.1.3.6. Yemek yerken görgü kurallarına uyar.

Okulda yemeğini yerken temiz bir şekilde üstüne dökmeden yeme, ayakta yemek yememe, ağızda lokma varken konuşmama ve peçete kullanma gibi hususlar üzerinde durulur. İhtiyacı kadar yemek yeme ve ekmek israfını önleme konuları vurgulanır.

HB.1.3.7. Kitle iletişim araçlarını kullanırken beden sağlığını korumaya özen gösterir.

Televizyon, telefon, bilgisayar ve internet gibi kitle iletişim araçlarını bilinçli kullanmanın önemi üzerinde durulur. Kitle iletişim araçları kullanırken dikkat edilmesi gereken noktalar ile bu araçların yanlış kullanımının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri vurgulanır.

1.4. Güvenli Hayat**HB.1.4.1. Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.**

Camdan ve balkondan aşağıya sarkmama, merdivenden dikkatli inip çıkma, asansörü doğru kullanma, ıslak zeminde dikkatli yürüme, elektrik prizleri, kablolar ve ateşle oynamama, suyu açık bırakmama, temizlik malzemelerini tanıma, dikkatli kullanma ve gaz kaçağı gibi durumlarda ne yapılacağını bilme gibi konular üzerinde durulur.

HB.1.4.2. Okula geliş ve okuldan gidişlerde insanların trafikteki davranışlarını gözlemler.

Trafik kavramından hareketle kendisinin ve başkalarının trafikte doğru ve yanlış yaptığı davranışlar üzerinde durulur.

HB.1.4.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar.

Karşıdan karşıya geçme, yaya kaldırımını olan ve olmayan yerlerde yürüme ve yaya olarak trafikte görünürlükle ilgili önlemleri alma üzerinde durulur. Trafik işaret levhaları (dur, geç, yaya geçidi, dikkat, okul geçidi, bisiklet giremez gibi çocuğun yaşamıyla doğrudan ilişkili olanlar) ve işaretlerin olmadığı yerlerde ne yapacağını bilme (alt ve üst geçitler, yaya geçitleri, okul geçitleri, trafik lambalarının ve trafik polislerinin olduğu yerler, duran bir aracın önünden ve arkasından geçmeme vb.) ele alınır.

HB.1.4.4. Çevresindeki kişilerle iletişim kurarken güvenlik kurallarını uygular.

Çevresindekilerin kabul edilemeyen önerileriyle karşılaştığında etkili reddetme davranışı sergilenmesi üzerinde durulur.

HB.1.4.5. Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.

Gereksiz ihbarda bulunmanın sakıncaları vurgulanarak itfaiye 110, ambulans 112, polis imdat 155, jandarma 156 ve orman yangını 177 vb. kurumlar ve telefon numaraları ele alınır. Telefon numaraları tek tek rakamlar halinde (1-5-5) kodlanarak öğretilir.

HB.1.4.6. Teknolojik araç ve gereçleri güvenli bir şekilde kullanır.

Bilgisayar, televizyon, cep telefonu, tablet ve oyun konsolu gibi elektronik araçların güvenli şekilde kullanılması üzerinde durulur. Ayrıca elektrik süpürgesi, çamaşır makinesi, fırın, ocak gibi elektrikli ev aletleri ile ateş ve ateşli her türlü araç ve gereci yetişkinler olmadan kullanmanın tehlikeleri vurgulanır.

HB.1.4.7. Kendisi için güvenli ve güvensiz alanları ayırt eder.

Güvensiz alanlar olarak asansör ve merdiven boşluğu, binaların bodrum katları, inşaat alanları, su kanalları, çukurlar, su birikintileri ve süs havuzları gibi alanlar üzerinde durulur.

1.5. Ülkemizde Hayat**HB.1.5.1. Yaşadığı yeri bilir.**

Aile büyüklerinden, yaşadıkları yerin (mahalle/köy/kasaba/ilçe/il) isimleri ile yetiştirilen ürünler vb. belirgin

özellikleri hakkında bilgi edinmeleri istenir.

HB.1.5.2. Yakın çevresindeki tarihî, doğal ve turistik yerleri fark eder.

HB.1.5.3. Ülkesinin genel özelliklerini tanıır.

Ülkesinin adı, başkenti, Türk bayrağının şekli ve rengi ile İstiklal Marşı'nın millî marşımız olduğu üzerinde durulur.

HB.1.5.4. Atatürk'ün hayatını bilir.

Görsel ve işitsel materyallerle Atatürk'ün sadece doğum yeri, anne ve babasının adı, ölüm yeri ve Anıtka-
bir üzerinde durulur.

HB.1.5.5. Millî gün ve bayramlara katılmaya istekli olur.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma
Gençlik ve Spor Bayramı, 15 Temmuz Demokrasi Zaferi ve Şehitleri Anma Günü, 30 Ağustos Zafer Bay-
ramı ve bu günler için yapılan hazırlıklar ile çocuklar için anlamı üzerinde durulur.

HB.1.5.6. Dinî gün ve bayramlara katılmaya istekli olur.

Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı ve dinî günlerde evde ve çevresinde bayram öncesi yapılan hazırlık-
lar, bayramlaşma, ikramlar ve çocuklar için bayramın anlamı gibi konular üzerinde durulur.

1.6. Doğada Hayat

HB.1.6.1. Yakın çevresinde bulunan hayvanları gözlemler.

Yakın çevresinde bulunan hayvanlar (balıklar, kuşlar, sürüngenler, böcekler ve evcil hayvanlar vb.), bu
hayvanların nelerle beslendikleri ve nerede barındıkları üzerinde durulur.

HB.1.6.2. Yakın çevresinde bulunan bitkileri gözlemler.

Yakın çevresinde bulunan bahçe bitkileri, yabani bitkiler ve ağaçlar, bitkilerin zaman içinde nasıl değiştiği
(bitkilerin büyümesi, yapraklarını dökmesi ve açması ile çiçek açması vb.) gibi konular üzerinde durulur.

HB.1.6.3. Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.

HB.1.6.4. Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir.

Doğayı ve çevreyi temiz tutmak için gerekenlerin yapılması ve bu konuda çevredekilerin nezaket kuralları
çerçevesinde uyarılması üzerinde durulur.

HB.1.6.5. Güneş, Ay, Dünya ve yıldızları gözlemler.

Gök cisimlerinin rengi ve büyüklüğü gibi konular üzerinde durulur.

HB.1.6.6. Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.

Plastik, kâğıt, pil, bitkisel yağ ve cam gibi maddeler üzerinde durulur.

HB.1.6.7. Mevsimleri ve özelliklerini araştırır.

HB.1.6.8. Mevsimlere göre doğada meydana gelen değişiklikleri kavrar.

Mevsimlere göre doğadaki değişiklikler ile bu değişikliklerin bitkiler, hayvanlar ve insanlar üzerindeki etki-
lerinin neler olduğu üzerinde durulur.

2. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

İlkokul 2. sınıf seviyesinde öğrencilerden; okulun yakın çevresini tanıma, sınıfla ilgili karar alma süreçlerine katılma, arkadaşlarıyla yardımlaşma ve grup etkinliklerine katılma, bilinçli para harcama, evinin adresini tarif etme, akrabalarını tanıma, aile içi iş birliği ve dayanışma, dengeli beslenme, sağlıklı büyüme ve gelişme için yapılması gerekenler, yolculuk yaparken güvenlik kurallarına uyma, yakın çevresindeki kültürel miras öğeleri, Türk bayrağı ve İstiklâl Marşı, Atatürk'ün çocukluğu, bitki ve hayvan yetiştirme, doğa olayları ve doğal afetlere karşı alınabilecek önlemler gibi konular hakkında bilgi, beceri ve değer sahibi olmaları beklenmektedir.

Sınıf	Ünite No	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati (Öngörülen Süre)	Ders Saati Yüzdesi
2	1	Okulumuzda Hayat	11	30	21
	2	Evimizde Hayat	9	28	20
	3	Sağlıklı Hayat	7	22	15
	4	Güvenli Hayat	8	20	14
	5	Ülkemizde Hayat	7	22	15
	6	Doğada Hayat	9	22	15
Toplam			51	144	100

Tablo 4: 2. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri (Öngörülen Süre) ve Yüzdeleri

2.1. Okulumuzda Hayat

HB.2.1.1. Kendini farklı özellikleriyle tanıtır.

Fiziksel özellikleri, hoşlandıkları, yapabildikleri ve yapmak istedikleri üzerinde durulur.

HB.2.1.2. Bireysel farklılıklara saygı duyar.

HB.2.1.3. Ders araç ve gereçlerini günlük ders programına göre hazırlar.

HB.2.1.4. Sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılır.

Farklı görüş ve çözümler çerçevesinde sınıf içi etkinliklerin belirlenmesi, planlanması, sınıf kurallarının oluşturulması, pano hazırlama ve sınıfın süslenmesi gibi konular üzerinde durulur. Kararlara katılma konusunda uygun iletişim dili kullanılması gerektiği vurgulanır. Öğrencilerin sınıfla ilgili karar alma süreçlerine katılmaları teşvik edilmelidir. Ayrıca kararların öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla alınmasına özen gösterilmelidir.

HB.2.1.5. Okulunun yakın çevresini tanıtır.

Okulun yeri ve konumunun; çevresindeki yapı, kurum, sokak, cadde vb. yerlere göre tanıtılması üzerinde durulur.

HB.2.1.6. Okul kaynaklarını ve eşyalarını kullanırken özen gösterir.

Elektrik, su, temizlik malzemeleri ile ders araç ve gereçlerinin kullanımında tasarrufa özen gösterilmesi gibi konular üzerinde durulur.

HB.2.1.7. Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerde grupta çalışma kurallarına uyar.

Grupla çalışmanın temel kuralları ve işbirliğinin gerekliliği vurgulanarak okul etkinliklerinde arkadaşlarıyla yardımlaşma, sevgi, saygı, hoşgörü, paylaşma, adil davranma, dürüstlük, sorumluluk alma ve güven gibi değerler çerçevesinde konu ele alınır.

HB.2.1.8. Okulda iletişim kurarken kendini anlaşılır ve açık bir dille ifade eder.

İhtiyaçlarını, isteklerini, olaylar karşısındaki duygularını, düşüncelerini ve itirazlarını nezaket kuralları çerçevesinde empatik bir dille ifade etmenin gerekliliği vurgulanır.

HB.2.1.9. Okulda iletişim kurarken dinleme kurallarına uyar.**HB.2.1.10. Okulda arkadaşlarıyla oyun oynarken kurallara uyar.**

Oyun oynarken arkadaşlarına karşı nezaket dili kullanma, işbirliği içinde olma, arkadaşlarına zarar vermemeye, oyunu kazanma veya kaybetmenin doğal bir durum olması gibi konular üzerinde durulur.

HB.2.1.11. Okulda parasını ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli bir şekilde harcar.

İstek ve ihtiyaç kavramlarından hareketle paranın tutumlu kullanımı üzerinde durulur.

2.2. Evimizde Hayat**HB.2.2.1. Yakın akrabalarını tanıtır.**

Akraba kavramından hareketle konu açıklanır. Boşanma, evden ayrılma ve ölüm gibi nedenlerle ebeveynlerin birbirinden ayrıldığı ailelerinin çocuklarının bulunduğu sınıflarda kazanım işlenirken daha özenli davranılmalıdır.

HB.2.2.2. Akrabalık ilişkilerinin önemini kavrar.

Akrabaları bir arada tutan değerlerle (sevgi, saygı, bağlılık, hoşgörü, merhamet, vefa vb.) akrabalar arası işbirliği ve dayanışmanın akrabalık ilişkilerine katkıları üzerinde durulur.

HB.2.2.3. Yaşadığı evin adresini bilir.

Köy, kasaba, şehir, mahalle, sokak, numara gibi adres bilgilerini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi üzerinde durulur.

HB.2.2.4. Evde, üzerine düşen görev ve sorumluluklarını fark eder.

Odasını, çalışma masasını, oyuncaklarını, giysilerini temiz ve düzenli tutmanın gerekliliği empatik bir dille açıklanır.

HB.2.2.5. Aile içi karar alma süreçlerine katılır.**HB.2.2.6. Evdeki kaynakları tasarruflu kullanmanın aile bütçesine katkılarını araştırır.**

Konu işlenirken tablo ve grafik okuma becerileri ön plana alınır.

HB.2.2.7. Yakın çevresindeki yardıma ihtiyaç duyan insanlara karşı duyarlı olur.

Aile bireylerine, akrabalara, komşulara, hasta, hamile, yaşlı ve özel gereksinimli kişilere yardımcı olma üzerinde durulur.

HB.2.2.8. Gün içerisinde planladığı işleri uygular.

Oyun oynama, ders çalışma, dinlenme, uyuma, beslenme, ailesi ve arkadaşlarıyla birlikte nitelikli zaman geçirme ile kitle iletişim araçlarını kullanma gibi işlere ayrılan süre üzerinde durulur.

HB.2.2.9. İstek ve ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre listeler.

2.3. Sağlıklı Hayat

HB.2.3.1. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, uyku ve beslenme arasındaki ilişkiyi fark eder.

HB.2.3.2. Dengeli beslenmeye uygun öğün listesi hazırlar.

HB.2.3.3. Yemek yerken görgü kurallarına uyar.

Evde ve diğer sosyal ortamlarda (lokanta, pastane, yemekhane, misafirlik vb.) yemek yeme kuralları üzerinde durulur. İhtiyacı kadar yemek yeme ve ekmek israfını önleme konuları vurgulanır.

HB.2.3.4. Sağlıklı bir yaşam için temizliğin gerekliliğini açıklar.

HB.2.3.5. Sağlıkla ilgili hizmet veren kurumları ve meslekleri tanır.

Hastane, toplum sağlığı merkezi, eczane gibi kurumlar; doktorluk, hemşirelik, eczacılık ve diş hekimliği gibi meslekler üzerinde durulur.

HB.2.3.6. Mevsimine uygun meyve ve sebze tüketiminin insan sağlığına etkilerini fark eder.

HB.2.3.7. Mevsim şartlarına uygun kıyafet seçer.

2.4. Güvenli Hayat

HB.2.4.1. Ulaşım türlerini ve araçlarını sınıflandırır.

Karayolu, havayolu, demiryolu, denizyolu gibi ulaşım yolları ile bu yollarda kullanılan taşıtlar üzerinde durulur.

HB.2.4.2. Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken güvenlik kurallarına uyar.

Özel araçlar, toplu taşıma araçları ve okul servisi gibi araçlarla seyahat ederken güvenlik kurallarına uyma (emniyet kemeri ve çocuk koltuğu kullanma, pencerelerden sarkmama, sürücüyü ve etrafını rahatsız etmeme, ayakta ve üzeri açık araçlarda yolculuk yapmama, araca binme ve araçtan inme kuralları vb.) üzerinde durulur.

HB.2.4.3. Trafikte yardıma ihtiyaç duyan bireylere yardımcı olur.

İhtiyaç duyulan kişilere yardım edilirken dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde durulur.

HB.2.4.4. Çevresindeki kişilerle iletişim kurarken kişisel güvenlik kurallarını uygular.

Gerçek yaşam ve sanal ortamdaki iletişimden hareketle konu açıklanır. Kişisel güvenlik kuralları kapsamında tanımadığı kişilerle paylaşılmaması gereken bilgiler (kimlik, adres ve telefon bilgileri vb.) üzerinde durulur.

HB.2.4.5. Teknolojik ürünlerin güvenli bir şekilde kullanımı konusunda duyarlı olur.

Teknolojik ürünlerin güvenli bir şekilde kullanımı konusunda çevresindekileri gerekli durumlarda nezaket

kuralları doğrultusunda uyarılması üzerinde durulur.

HB.2.4.6. Acil durumlarda yardım alabileceği kurumları ve kişileri bilir.

Kişiler kapsamında ailesi ve yakın çevresinin telefon numaralarını bilmenin önemi vurgulanır. Ayrıca gereksiz ihbarda bulunmanın sakıncaları vurgulanarak itfaiye 110, ambulans 112, polis imdat 155 ve jandarma 156, AFAD 122; aile, kadın, çocuk, özürlü ve sosyal hizmet danışma hattı alo 183 kurum ve telefon numaraları ele alınır.

HB.2.4.7. Oyun oynamak için güvenli alanları seçer.

Oyun alanlarının trafikten uzak ve güvenli (göl, gölet, banket, kuyu, bataklık vb. alanlardan uzak) yerler olması gerektiği vurgulanır.

HB.2.4.8. Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanır.

Yakın çevresindeki oyun alanlarında bulunan oyun araçlarının güvenli kullanımının yanı sıra bisiklet, kayak, paten, kızak vb. araçları kullanırken kask takma, uygun kıyafetler giyme ve hız yapmama gibi konular ele alınır. Ayrıca güvenli oyun alanı dışına kaçan oyun araçlarının peşinden koşulmaması gerektiği üzerinde durulur.

2.5. Ülkemizde Hayat

HB.2.5.1. Harita ve küre üzerinde yaşadığı yeri ve ülkesini gösterir.

HB.2.5.2. Türk bayrağının ve İstiklal Marşı'nın vatanını ve milletini temsil ettiğini bilir.

Mehmet Akif Ersoy'un İstiklâl Marşı'nı yazarken yaşadığı duygu durumu ve ülkenin içinde bulunduğu şartlar özetlenebilir.

HB.2.5.3. Atatürk'ün çocukluğunu araştırır.

Atatürk'ün başarılı bir öğrenci olması, ailesine değer vermesi ve çocukluk anıları üzerinde durulur.

HB.2.5.4. Millî gün ve bayramların önemini kavrar.

Millî gün ve bayramların millî birlik ve beraberliği sağlamadaki rolü vurgulanır.

HB.2.5.5. Dinî gün ve bayramların önemini kavrar.

Dinî gün ve bayramların paylaşma ve dayanışmaya etkisi ele alınır.

HB.2.5.6. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerini araştırır.

Gelenek ve görenekler, yemek, giyim-kuşam, müzik ve folklor gibi konular üzerinde durulur.

HB.2.5.7. Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemler.

Sanayi, tarım ve hayvancılık gibi iş kollarından hareketle konu açıklanır.

2.6. Doğada Hayat

HB.2.6.1. Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştırır.

HB.2.6.2. Bitki yetiştirmenin ve hayvan beslemenin önemini fark eder.

İmkânlar dâhilinde öğrencilerin uygulamalı olarak bitki yetiştirmeleri, fidan dikmeleri ve hayvan beslemeleri sağlanır.

HB.2.6.3. Güneş'i gözlemleyerek yönleri gösterir.

Ana yönler üzerinde durulur.

HB.2.6.4. Dünya'nın şekli ve hareketlerinin insan yaşamına etkilerini araştırır.

Gün, ay, yıl ve mevsimlerin oluşum süreci basit bir şekilde ele alınır.

HB.2.6.5. Doğa olaylarını tanır.

Doğa olaylarından yağmur, dolu, kar, sis ve rüzgâr üzerinde durulur.

HB.2.6.6. Doğal afetlere örnekler verir.

Sel, heyelan, çığ, fırtına, hortum ve deprem gibi doğal afetler üzerinde durulur.

HB.2.6.7. Doğa olayları ve doğal afetlere karşı alınabilecek önlemleri açıklar.

HB.2.6.8. Yakın çevresindeki doğal unsurların insan yaşamına etkisine örnekler verir.

Yakın çevresindeki doğal unsurların (iklim koşulları, yer şekilleri, toprak yapısı, su kaynakları, yön bulma vb.) insanlar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri ele alınır.

HB.2.6.9. Tüketilen maddelerin geri dönüşümüne katkıda bulunur.

Plastik, kâğıt, pil, bitkisel yağ ve cam gibi maddelerin tekrar kullanılabilmesi için yapılması gerekenler üzerinde durulur.

3. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

İlkokul 3. sınıf seviyesinde öğrencilerden; sınıfın ve okulun krokisini çizme, okulun tarihini araştırma, okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını demokratik yollarla ifade etme, komşuluk ilişkileri, evde tasarruf, planlı olma, mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenme, bilinçli tüketici özellikleri, trafik işaretleri, yakın çevresinde meydana gelebilecek kazalar, milletin ortak kullanım alanları ve araçları, yakın çevresinde yer alan tarihî, doğal ve turistik yerler, Atatürk'ün kişilik özellikleri, yön bulma, meyve ve sebzelerin yetiştirilme şartları, insan ve çevre etkileşiminin sonuçları ile doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alma gibi konular hakkında bilgi, beceri ve değer sahibi olmaları beklenmektedir.

Sınıf	Ünite No	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati (Öngörülen Süre)	Ders Saati Yüzdesi
3	1	Okulumuzda Hayat	8	24	22
	2	Evimizde Hayat	8	20	19
	3	Sağlıklı Hayat	5	13	12
	4	Güvenli Hayat	6	15	14
	5	Ülkemizde Hayat	9	22	20
	6	Doğada Hayat	6	14	13
Toplam			42	108	100

Tablo 5: 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri (Öngörülen Süre) ve Yüzdeleri

3.1. Okulumuzda Hayat

HB.3.1.1. Kendisinin güçlü ve zayıf yönlerini fark eder.

Öğrencilerin ilgi alanları ve becerilerinden (işbirliği, planlı ve verimli çalışma, iletişim vb.) hareketle konu açıklanır. Kazanım işlenirken öğrencilerin öz değerlendirme yapmaları istenir.

HB.3.1.2. Davranışlarının kendisini ve arkadaşlarını nasıl etkilediğini fark eder.

Olumlu veya olumsuz davranışlar göstermesinin bireysel yaşamına ve arkadaşlarıyla ilişkilerine etkisi üzerinde durulur.

HB.3.1.3. Arkadaş seçiminde nelere dikkat etmesi gerektiğini kavrar.

Arkadaş seçiminde doğruluk, dürüstlük, merhamet, saygı, sevgi, hoşgörü, vefa, vicdanlı olma, yardımseverlik ve başkalarının haklarını gözetme gibi değerlerin ön plana alınması üzerinde durulur.

HB.3.1.4. Sınıfının ve okulunun krokisini çizer.

HB.3.1.5. Okulunun tarihini araştırır.

Okulunun başarıları ve mezun olan önemli kişiler gibi konular üzerinde durulur.

HB.3.1.6. Okuldaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmayla ilgili çalışmalara katılmaya istekli olur.

HB.3.1.7. Okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eder.

Nezakat kurallarına uyarak kendini ifade etme, sosyal süreçlere katılma, basit düzeyde dilekçe yazma ve dilek kutusu oluşturma gibi konular üzerinde durulur.

HB.3.1.8. Okul kaynaklarının etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.

3.2. Evimizde Hayat

HB.3.2.1. Aile büyüklerinin çocukluk dönemlerinin özellikleri ile kendi çocukluk döneminin özelliklerini karşılaştırır.

Aile büyüklerinin doğdukları ve büyüdüğü yerler, yapmaktan hoşlandıkları işler, oynadıkları oyunlar ve dönemin teknolojik imkânları gibi konular ele alınır.

HB.3.2.2. Komşuluk ilişkilerinin ailesine ve kendisi açısından önemine örnekler verir.

Komşuluk ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli hak ve yükümlülükler konusu da ele alınır.

HB.3.2.3. Ev adresinin krokisini çizer.

Evinin yakın çevresinde bulunan belirgin mekânlardan hareket edilir.

HB.3.2.4. Evde üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirir.

Sofra hazırlama, bitki yetiştirme, evcil hayvanları besleme, bakım-onarım ve bahçe bakımı gibi konular ele alınır.

HB.3.2.5. Evde kullanılan alet ve teknolojik ürünlerin hayatımıza olan katkılarına örnekler verir.

HB.3.2.6. Evdeki kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.

Elektrik, su, para, giyecek ve yiyeceklerin kullanımı ele alınır, özellikle ekmek israfının önlenmesi ile ihtiyaç fazlası gıda maddelerinin değerlendirilmesi gibi konular üzerinde durulur. Kazanım işlenirken tablo ve grafik okuma becerileri ön plana alınmalıdır.

HB.3.2.7. Planlı olmanın kişisel yaşamına olan katkılarına örnekler verir.

HB.3.2.8. İstek ve ihtiyaçlarını karşılarken kendisinin ve ailesinin bütçesini dikkate alır.

3.3. Sağlıklı Hayat

HB.3.3.1. Kişisel bakımını yaparken kaynakları verimli kullanır.

HB.3.3.2. Yiyecek ve içecekler satın alınırken bilinçli tüketici davranışları gösterir.

Yiyecek satın alınan yer, ürünün rengi, şekli, kokusu, son kullanma tarihi ve içeriklerine dikkat edilerek alışveriş yapma üzerinde durulur.

HB.3.3.3. Sağlığını korumak için mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenir.

HB.3.3.4. Vücudun gereksinimi olan besinleri yeterli miktarlarda, uygun zamanlarda ve dengeli bir şekilde tüketir.

Sağlıklı büyümek için dengeli beslenmenin gerekliliği vurgulanır. Ayrıca obezite ve diyabet gibi sağlık sorunlarına da dikkat çekilerek yiyecek israfından kaçınmanın üzerinde durulur.

HB.3.3.5. Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına uyar.

Ortak kullanıma açık mekânların, tuvalet ve lavaboların temiz kullanımı ve hijyen kurallarına uyulmasının önemi üzerinde durulur.

3.4. Güvenli Hayat

HB.3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.

Öğrencilerin güvenliği için öncelikli olan trafik işaretleri ve işaret levhaları (yaya geçidi, okul geçidi, ışıklı trafik işaret cihazı, mecburi yaya yolu, yaya giremez, kontrolsüz demiryolu geçidi ve bisiklet giremez vb.) üzerinde durulur.

HB.3.4.2. Trafikte kurallara uymanın gerekliliğini örneklerle açıklar.

HB.3.4.3. Yakın çevresinde meydana gelebilecek kazalara örnekler verir.

Yaralanma, boğulma, zehirlenme ve yanma gibi kazalar ele alınır.

HB.3.4.4. Yakın çevresinde meydana gelebilecek kazaları önlemek için alınması gereken tedbirleri açıklar.

HB.3.4.5. Güvenliğini tehdit eden bir kişi ya da acil durum olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini bilir.

Acil durumlarda alandan uzaklaşma, çıkış kapılarını ve yangın çıkış yerlerini kullanmanın gerekliliği üzerinde durulur. Herhangi bir tehdit ya da acil durumda kendisine ulaşılabilir bir yakınına ait iletişim bilgilerine sahip olmanın önemi vurgulanır.

HB.3.4.6. Teknolojik araç ve gereçlerin güvenli bir şekilde kullanılmamasının sonuçlarını fark eder.

İnternet bilgisayar oyunu, sosyal medya gibi teknoloji bağımlılığına neden olabilecek ortamlar karşısında dikkatli olunması gerektiği üzerinde durulur.

3.5. Ülkemizde Hayat

HB.3.5.1. İlgili duyduğu meslekleri ve özelliklerini araştırır.

Her mesleğin gerekli olduğu vurgulanmalı ve konu işlenirken çeşitli mesleklerin günlük yaşamdaki yeri ve toplumsal iş bölümü üzerinde durularak (avukat, berber, çiftçi, doktor, fırıncı, kasap, kaymakam, marangoz, mühendis, şoför, temizlik işçisi, vali gibi çok çeşitli mesleklerin) ele alınmasına özen gösterilmelidir.

HB.3.5.2. Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerini ve yöneticilerini tanıtır.

Muhtarlık, belediye başkanlığı, kaymakamlık ve vali gibi yönetim birimlerine gezi yapmaya özen gösterilir.

HB.3.5.3. Ülkemizin yönetim şeklini açıklar.

Seçme ve seçilme ile eşitlik kavramlarından hareketle konu ele alınır.

HB.3.5.4. Yakın çevresinde yer alan tarihî, doğal ve turistik yerlerin özelliklerini tanıtır.

Yakın çevresinde bulunan cami, çeşme, han, hamam, müze, kale, tarihî çarşılar, köprüler, millî parklar vb. yerler hakkında araştırma yaptırılarak sınıfta sunumu sağlanır.

HB.3.5.5. Ülkesinin gelişmesi ile kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi arasında bağlantı kurar.

Çalışkan olma, işini en iyi şekilde ve eksiksiz yapmaya gayret gösterme üzerinde durulur.

HB.3.5.6. Milletın ortak kullanım alanlarını ve araçlarını korur.

Milletin ortak mallarından olan okullar, camiler, toplu taşıma araçları, otobüs durakları, parklar, oyun alanları, spor salonları ve stadyumlar gibi kamu mallarının korunması üzerinde durulur.

HB.3.5.7. Millî birlik ve beraberliğin toplum hayatına katkılarını araştırır.**HB.3.5.8. Atatürk'ün kişilik özelliklerini araştırır.**

Atatürk'ün arkadaşlarıyla işbirliği içerisinde çalışması; başkalarının görüşlerine değer vermesi; kararlılık, akıl yürütme, inandırıcılık ve insan sevgisi özellikleri üzerinde durulur.

HB.3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.

Mevlana Celaleddin-i Rumî, Yunus Emre, Akşemseddin, Evliya Çelebi, Cezerî, Zihni Derin, Mehmet Ali Kâğıtçı, Nene Hatun, Fatma Aliye ve Jale İnan gibi bireylerin kişisel özelliklerinin başarılı olmalarına etkisi üzerinde durulur.

3.6. Doğada Hayat**HB.3.6.1. İnsan yaşamı açısından bitki ve hayvanların önemini kavrar.**

Bitki ve hayvanların insanlara yararları vurgulanır.

HB.3.6.2. Meyve ve sebzelerin yetişme koşullarını araştırır.**HB.3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.**

Güneş, karınca yuvaları ve yosunları gözlemlene gibi doğal yön bulma yöntemleri üzerinde durulur.

HB.3.6.4. İnsanların doğal unsurlar üzerindeki etkisine yakın çevresinden örnekler verir.

Ayrıca insanların doğal çevre üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri (nüfus artışı ve kentleşme, ormanların tahribi, katı atık sorunu, bilinçsiz avlanma, teknolojik kirlilik vb.) üzerinde durulur ve nesli tükenmekte olan canlılara örnekler verilir.

HB.3.6.5. Doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alır.

Daha iyi yaşanılabilir bir çevre için su, hava ve toprak gibi doğal kaynakların temiz tutulması, uygun kullanılması ve ağaç dikilmesinin önemi üzerinde durulur. Ayrıca konuyla ilgilenen sivil toplum kuruluşları temel düzeyde tanıtılır.

HB.3.6.6. Geri dönüşümün kendisine ve yaşadığı çevreye olan katkısına örnekler verir.

TAŞLAK

Bu materyal Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programlarının güncellenmesi çalışmalarında kamuoyunun görüş, öneri ve eleştirilerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Başka bir amaçla kullanılamaz. Öğretim programlarının nihai hali değildir.